

Haderslev Stiftstidende

Bogen

Haderslev Stiftstidende. 1923-1929.

Selv om det er svært, så prøv alligevel: Forestil dig en verden uden IT. Ingen har mobiltelefoner, Internettet eksisterer ikke. Folk får ikke nyheder via de sociale medier. TV er ikke opfundet, radio knap nok heller. Telefon er en luksus, kun de rigeste har råd til.

Stil dig så spørgsmålet: Hvordan vil du så **følge med i, hvad der sker omkring dig?** På skolen? Der, hvor du bor? I samfundet? I verden?

Tænk disse spørgsmål igennem, og så har du en god del af forklaringen på, hvorfor der på skolens bibliotek befinder sig indtil **flere årgange af en af Haderslevs lokalaviser fra 1920'erne: Haderslev Stiftstidende**, indbundet i halve årgange.

Hver avis er trykt i såkaldt "lagenformat" på 45x59 cm. Syv spalter med kompakt tekst, kun få billeder. Og sprængfyldt med nyheder fra ind- og udland. Alt lige fra vigtige internationale forhandlinger og traktater til en gårdbrand i Marstrup eller et udbrud af voldsom diarré i Bevtøft, fordi folk havde drukket rå, ubearbejdet mælk fra en syg ko. Eller om den utrolig sjove film, der lige nu går i Kosmorama. Eller om, hvem der skulle være Haderslevs nye biskop. Reklamer, annoncer. Plus 1.000, ja 10.000, andre ting.

Kan du forestille dig alt det, og har du appetit på mere, ja, så skulle du tage engang at kigge i de gamle aviser. Du kommer med garanti ikke til at kede dig!

Forfatteren

Haderslev Stiftstidende eksisterede fra **1923 til 1929**, hvor den gled over i *Jydske Tidende*, vore dages *JydskeVestkysten*. Navnet skyldtes først og fremmest, at Haderslev netop i **1923** blev gjort til stiftsby, en omstændighed, der også ligger til grund for Haderslev Katedralskoles navn.

Avisen var **konservativ** og **national**, hvilket var vigtigt. I en landbrugsegn som Sønderjylland var Venstre ellers den dominerende spiller på avismarkedet. Derfor var det lidt af en kamp op ad bakke at få en konservativ avis til at løbe rundt. Det lykkedes kun p.g.a. økonomisk støtte fra København via Det Konservative Folkeparti, der så det som lidt af en national opgave at have en daglig avis med en stærk konservativ-national stemme i den nordlige del af det genvundne land efter **1920**.

Avisens **chefredaktør, Adolph Bernhard Svensson (1880-1963)**, en af Sønderjyllands berømteste bladmænd, boede selv i Haderslev. Han havde gjort hele turen med i den tyske tid før og under verdenskrigen, været ansat på *Flensborg avis*, siddet i preussisk fængsel for sine meningers skyld, drevet flere dansksindede aviser, herunder *Danskeren*, den avis, der i **1923** blev til *Haderslev Stiftstidende*. Senere blev han redaktør på *Jydske Tidende*, oplevede at sidde i Folketinget fra **1932 til 1945**.

Skolens daværende **rektor Karl Mortensen** var selv konservativ og stærkt nationalt sindet. Det er nærliggende at tænke, at når det lige er *Haderslev Stiftstidende*, der i dag er bevaret på skolens bibliotek og ikke en anden af tidens dagblade, så skyldes det, at rektor **Mortensen** må have været en personlig bekendt med redaktør **Svensson**, om ikke for andet, så fordi redaktør **Svensson** selv havde et par af sine drenge gående på skolen som elev.

Baggrunden

For hundrede år siden var **Haderslev Katedralskole en ny skole**, selv om den var grundlagt i **1567**. Navnet var nyt, skoleordningen var ny, fagbekendtgørelserne var nye. Og ikke mindst var lærerne nye. Hver og en kom de andetsteds fra, da de blev ansat i **1920**. En god del af dem havde aldrig før sat deres ben i Haderslev eller Sønderjylland, men kendte kun til forholdene gennem omtale fra andre eller fra hvad de havde læst sig til.

Og forholdene var virkelig meget fremmedartede. **Byen og landsdelen havde lige været i krig**. Det prægede folk, både i by og på land, herunder de elever, der fremover skulle gå på skolen. Dertil kom **de nationale forhold**. Det kunne da godt være, at Haderslev – en ældgammel dansksindet by – om-sider var blevet en del af Kongeriget Danmark med Genforeningen i **1920**. Men ganske tæt under overfladen lurede spændingerne mellem dansk og tysk, traumerne fra krigens tid, bitterheden...

Derfor skulle skolens lærere i den grad **sætte sig ind i forholdene**, ikke kun på skolen, men i endnu højere grad ude i lokalsamfundet. Vi ved fra flere sider, at det langt fra altid var nogen nem opgave. Genforeningen var ikke en enkeltbegivenhed, men en proces, der tog tid.

Det er den egentlige baggrund for, at en af de få opdaterede nyhedskanaler, der overhovedet eksisterede på den tid – avisen – havde så **overmåde stor betydning**, at de ikke bare blev købt, læst, ja, studeret, men også gemt, indbundet, så man bag-efter kunne gå tilbage og spørge: Hvordan var det nu lige, det hang sammen? Hvem sagde hvad og hvornår?